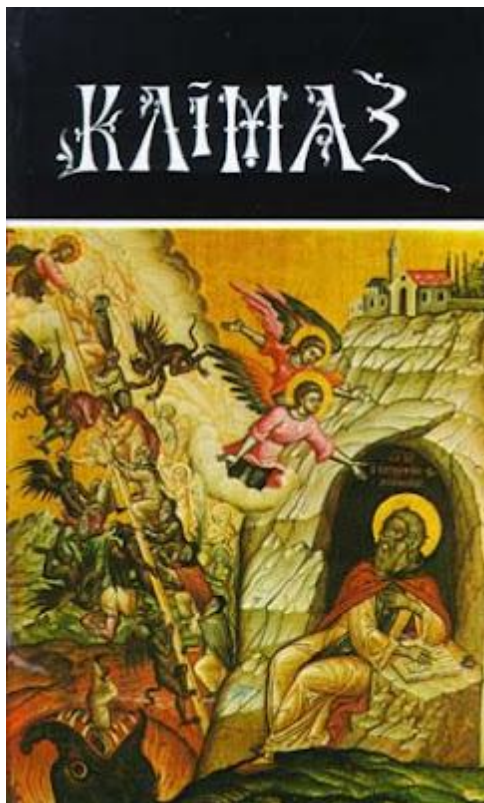

imverias.blogspot.com

Αγίου Ιωάννου του Σιναΐτου:Περί απαθείας.

9–12 Minuten

"Κλίμαξ"

ΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

Περί απαθείας

(Διά τόν επίγειον ουρανόν, τήν θεομίμητον
απάθειαν καί τελειότητα καί ανάστασιν τής ψυχής,

πρός τῆς κοινῆς αναστάσεως)

1.Νά λοιπόν πού και εμεῖς πού ευρισκόμαστε στον βαθύτατο λάκκο τῆς ἀγνωσίας και στις σκοτεινές περιοχές των παθῶν και στην σκιά του θανάτου τούτου του σώματος, επιχειρούμε με θρασύτητα να φιλοσοφήσωμε για τον επίγειο ουρανό, (δηλαδή την ἀπάθεια). Το στερέωμα του ουρανού ἔχει βεβαίως ως ωραιότητα τους ἀστέρες, ἀλλά ἡ ἀπάθεια ἔχει ως στολισμό τις ἀρετές. Εγώ τουλάχιστον νομίζω ὅτι ἡ ἀπάθεια δεν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά «εγκάρδιος ουρανός του νοός», ο οποίος λογαριάζει για παιγνίδια τις πανουργίες των δαιμόνων.

2. Εἶναι και διακρίνεται πραγματικά ως ἀπαθής, ἐκεῖνος που ἀφθαρτοποίησε τὴν σάρκα του, πού ἀνύψωσε τον νοῦ του ἐπάνω ἀπὸ τὴν ορατὴ κτίσι και υπέταξε σ' αὐτόν ὅλες τις αἰσθήσεις, πού παρέστησε τὴν ψυχὴ του ἐμπρός στο πρόσωπο του Κυρίου και πού προχωρεῖ συνεχῶς και πλησιάζει τὸν Κύριον υπηρετώντας Τον με ζήλο υπερανθρώπινο. Μερικοὶ πάλι ὀρίζουν τὴν ἀπάθεια ως ἀνάστασι τῆς ψυχῆς πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνάστασι του σώματος. Και ἄλλοι ως τελεία ἐπίγνωσι του Θεοῦ, δευτέρα κατὰ σειράν, μετὰ

την επίγνωσι πού έχουν οι Άγγελοι.

3. Αυτή λοιπόν η απάθεια, «η τελεία των τελείων ατέλεστος τελειότης»[1], καθώς μου εξήγησε κάποιος πού την είχε δοκιμάσει, τόσο πολύ αγιάζει τον νου και τον αρπάζει από τα υλικά, ώστε το περισσότερο μέρος της επιγείου ζωής του, μετά την άφιξι βεβαίως στο ουράνιο λιμάνι της ησυχίας, το ζή κανείς σαν να ευρίσκεται στον ουρανό, και ανυψώνεται εκστατικός σε ουράνιες θεωρίες· πράγμα για το οποίο ομιλεί κάπου επιτυχώς και ο Ψαλμωδός πού το είχε γευθή: «Ότι του Θεού οι κραταιοί, της γής σφόδρα επήρθησαν» (Ψαλμ. μς´ 10). Ως τέτοιον γνωρίζομεν και τον Αιγύπτιον εκείνον (ασκητή), ο οποίος δεν άφινε επί πολύ τα χέρια του απλωμένα στην προσευχή όταν προσευχόταν μαζί με άλλους[2].

4. Υπάρχει ο απαθής, αλλά υπάρχει και απαθέστερος από τον απαθή. Ο πρώτος αποστρέφεται με υπερβολικό μίσος το κακό, ενώ ο δεύτερος είναι άπληστος στον πλούτο των αρετών. Και η αγνεία απάθεια ονομάζεται, και πολύ φυσικά, διότι είναι ο πρόλογος της κοινής αναστάσεως και της αφθαρτοποιήσεως των

φθαρτών.

5. Απάθεια εφάνέρωσε εκείνος που είπε «νούν Κυρίου κέκτημαι» (πρβλ. Α΄ Κορ. β΄ 16). Απάθεια εφάνέρωσε ο Αιγύπτιος που είπε ότι δεν φοβείται τον Κύριον[3]. Απάθεια εφάνέρωσε εκείνος που προσευχήθηκε να επιστρέψουν πάλι τα πάθη[4]. Ποιος αξιώθηκε πρίν από την λαμπρότητα του μέλλοντος αιώνας να έχη τόση απάθεια, όση εκείνος ο Σύρος[5]; Διότι ενώ ο περίφημος μεταξύ των προφητών Δαβίδ έλεγε στον Κύριον «σταμάτησε την θλίψι μου, για να ανακουφισθώ» (Ψαλμ. λη΄ 14), ο Σύρος αυτός αθλητής του Θεού έλεγε «σταμάτησε τα κύματα της χάριτός Σου»!

6. Απάθεια έχει η ψυχή που εταυτίσθηκε τόσο με τις αρετές, όσο οι εμπαθείς με τις ηδονές.

7. Εάν το όριο της γαστριμαργίας είναι, να πιέζη κανείς τον εαυτό του να φάγη και χωρίς να έχη όρεξι, τότε το όριο της εγκρατείας είναι, και όταν πεινά, να συγκρατή την φύσι του, παρ΄ όλον ότι δεν είναι ένοχη για κάτι.

8. Εάν το όριο της λαγνείας είναι η μανιώδης διέγερσις και προς τα άλογα ζώα και τά άψυχα αντικείμενα, τότε το όριο της αγνείας είναι να τα

αισθάνεται κανείς όλα και να τα αντιμετωπίζει σαν άψυχα.

9. Εάν το τέρμα της φιλαργυρίας είναι να μη παύη κανείς και να μη χορταίνει τότε συναθροίζοντας χρήματα, τότε και το τέρμα της ακτημοσύνης είναι να μη λυπάται ούτε το σώμα του ακόμη.

10. Εάν το τέρμα της ακηδίας είναι να μην έχη κανείς υπομονή ενώ ζή σε πλήρη άνεσι, τότε το τέρμα της υπομονής είναι να ζη σε θλίψη και να θεωρή ότι έχει άνεσι.

11. Εάν το πέλαγος της οργής είναι να αποθηριώνεται κανείς και όταν είναι μόνος του, τότε το πέλαγος της μακροθυμίας είναι να είναι όμοια γαλήνιος και στην απουσία και στην παρουσία του υβριστού.

12. Εάν το ύψος της κενοδοξίας είναι να δείχνη κανείς επιτηδευμένη επιδεικτική συμπεριφορά και όταν είναι μόνος του, τότε οπωσδήποτε το γνώρισμα της ακενοδοξίας είναι να μη κλέπτεται καθόλου ο λογισμός στην παρουσία αυτών που επαινούν.

13. Εάν το γνώρισμα της απωλείας, δηλαδή της υπερηφανείας, είναι να αισθάνεται κανείς έπαρσι

και όταν έχη ταπεινή εξωτερική εμφάνισι, τότε η απόδειξις της σωτηρίου ταπεινώσεως είναι να έχη ταπεινό φρόνημα και στα υψηλά επιτεύγματα και κατορθώματα.

14. Εάν η απόδειξις της τελείας εμπαθείας είναι να υποχωρή κανείς πάραυτα σχεδόν στο κάθε τι πού ενσπείρουν οι δαίμονες, τότε εγώ θεωρώ σαν γνώρισμα της αγίας απαθείας το να μπορή κανείς να λέγη καθαρά: «Εκκλίνοντος απ' εμού του πονηρού ούκ εγίνωσκον» (Ψαλμ. ρ' 4), ούτε πώς ήλθε ούτε γιατί απήλθε· αντίθετα νοιώθω πλήρη αναισθησία προς όλα αυτά, είμαι όλος ενωμένος με τον Θεόν, και πάντοτε θα είμαι.

15. Όποιος αξιώθηκε αυτήν την κατάστασι, ενώ ευρίσκεται ακόμη στην σάρκα του, έχει ως ένοικό του τον Θεόν, ο οποίος τον κυβερνά σε όλα τα λόγια και τα έργα και τις σκέψεις. Έτσι ακούει μέσα του σαν κάποια φωνή το θέλημα του Κυρίου πού το αντιλαμβάνεται με έναν εσωτερικό φωτισμό, και γίνεται ανώτερος από κάθε ανθρώπινη διδασκαλία. Λέγει δε «πότε ήξω και οφθήσομαι τώ προσώπω του Θεού»; (Ψαλμ. μα' 3). Διότι δεν αντέχω περισσότερο την ενέργεια του πόθου μου αυτού, αλλά επιζητώ το αθάνατο

κάλλος πού μου είχες δώσει προτού ενδυθώ το πήλινο αυτό σώμα (όπως κατήντησε μετά την παράβασι). Αλλά τι χρειάζεται να λέγωμε πολλά; Ο απαθής «ζή μέν ουκέτι αυτός, ζή δε έν αυτώ Χριστός» (Γαλ. β' 20), καθώς λέγει εκείνος που αγωνίσθηκε τον καλό αγώνα και ετελείωσε τον δρόμο και ετήρησε την πίστι, (δηλαδή ο Απόστολος Παύλος).

16. Το στέμμα του βασιλέως δεν αποτελείται από έναν μόνο πολύτιμο λίθο. Ούτε η απάθεια είναι τελεία, εάν έστω και μία οποιαδήποτε αρετή αμελήσωμε.

Ως απάθεια να εννοήσης το ουράνιο ανάκτορο του επουρανίου Βασιλέως. Ως «πολλάς μονάς» (Ιωάν. ιδ' 2) τις κατοικίες πού ευρίσκονται μέσα στην πόλι. Και ως τείχος της επουρανίου αυτής Ιερουσαλήμ την άφεσι των πταισμάτων.

17. Ας τρέξωμε, αδελφοί, ας τρέξωμε, για να κατορθώσωμε να εισέλθωμε στον νυμφώνα του ανακτόρου. Εάν δέ είτε από κάποιο φορτίο είτε από κάποια πρόληψι είτε από κάποια αργοπορία καθυστερήσαμε -ώ συμφορά μας!- τουλάχιστον ας προφθάσωμε κάποια κατοικία γύρω από τον

νυμφώνα. Εάν δε ακόμη έχουν καμφθή και αποκάμει τα πόδια μας, ας φθάσωμε με κάθε τρόπο έστω μέσα από το τείχος. Διότι εκείνος πού δεν θα εισέλθῃ στο τείχος ή μάλλον δεν θα το υπερπηδήσῃ πρό του θανάτου του, θα παραμείνῃ έξω, στην ερημική περιοχή (των δαιμόνων και των παθών). Γι' αυτό και κάποιος έλεγε στην προσευχή του «έν τώ Θεώ μου υπερβήσομαι τείχος» (Ψαλμ. ιζ' 30). Και κάποιος άλλος, εξ ονόματος του Θεού, έλεγε: «Ουχί αι αμαρτίαι υμών είσιν αί διαχωρίζουσαι αναμέσον υμών και εμού»; (Ησ. νθ' 2).

18. Ας γκρεμίσωμε, αγαπητοί μου, το «μεσότοιχον του φραγμού» (Εφεσ. β' 14), το οποίο κακώς οικοδομήσαμε με την παρακοή μας. Ας λάβωμε από εδώ την εξόφλησι του χρέους, διότι στον άδη δεν υπάρχει κανείς πού να μπορή να μας απαλλάξῃ από τα αμαρτήματα.

19. Ας «σχολάσωμε», (ας αφήσωμε τα άλλα και ας αφιερώσωμε χρόνο), από τώρα και στο εξής (για την απόκτησι της απαθείας). Άλλωστε έχομε χαρακτηρισθή «σχολασταί»[6]. Δεν μπορεί κανείς να αμελή και να προφασίζεται είτε πτώσεις του είτε περιστάσεις είτε φορτία· διότι «όσοι έλαβον

τον Κύριον –διά λουτρού παλιγγενεσίας- έδωκεν αυτοίς εξουσίαν τέκνα Θεού γενέσθαι» (Ιωάν. α' 12), και τους είπε: «Να σχολάσετε, να ηρεμήσετε και να γνωρίσετε ότι εγώ είμαι ο Θεός και ότι εγώ είμαι η Απάθεια» (πρβλ. Ψαλμ. με' 11). Είς αυτόν τον Θεόν ανήκει η δόξα είς τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

Ανυψώνει από την γή στον ουρανό τον πέννητα νού, και ανεγείρει από την κοπρία των παθών τον πτωχό άνθρωπο η μακαρία απάθεια. Ενώ η πανύμνητη αγάπη τον αξιώνει να καθήση μαζί με τους άρχοντας Αγγέλους, με τους άρχοντας του λαού του Κυρίου.

Ι.Μ.Παρακλήτου

[1] Θαυμασία όσο και παράδοξη διατύπωσις! Σχετικώς διαβάζομε στο έργο περί ησυχαστικής ζωής των Καλλίστου και Ιγνατίου των Ξανθοπούλων: «Και ο άγιος Εφραίμ ως εξής ομιλεί περί απαθείας και τελειότητος: Οι απαθείς προχωρώντας ασταμάτητα και αχόρταγα προς το ύψιστο ποθούμενο, καθιστούν την τελειότητα χωρίς τέλος... Είναι τελεία η τελειότης, όσον αφορά τα μέτρα και τις δυνάμεις του ανθρώπου.

Και είναι χωρίς τέλος, διότι ξεπερνά τον εαυτό της με την καθημερινή πρόοδο και διότι υψώνεται συνεχώς με τις προς τον Θεόν αναβάσεις» (Φιλοκαλία, Δ', σελ. 281).

[2] Εννοεί τον αββά Τιθή, για τον οποίον το «Γεροντικόν» γράφει: «Εί μη ταχέως κατέφερε τάς χείρας αυτού, ότε ίστατο είς προσευχήν, ηρπάζετο ο νους αυτού άνω» - Η αρπαγή του νοός στην προσευχή υποδηλοί ύψιστο σημείο πνευματικής προόδου – («Γεροντικόν» εκδ. Π. Πάσχου, σελ. 122).

[3] Δηλαδή ο Μέγας Αντώνιος. «Είπεν ο αββάς Αντώνιος –γράφει το «Γεροντικόν», σελ. 4 – εγώ ουκέτι φοβούμαι τον Θεόν, αλλ' αγαπώ αυτόν· η γάρ αγάπη έξω βάλλει τον φόβον».

[4] Εννοεί τον αββά Ιωάννη τον Κολοβό. Σχετικώς βλέπε «Γεροντικόν», σελ. 45-46.

[5] Πρόκειται για τον όσιο Εφραίμ τον Σύρο. Περί αυτού ομιλεί ο νηπτικός πατήρ Πέτρος ο Δαμασκηνός: «Ο άγιος Εφραίμ, μετά το νικήσαι πάντα τά τε ψυχικά και σωματικά πάθη, χάριτι Χριστού, ίνα μη αργός έκ των πολέμων του εχθρού ευρεθή και τούτου χάριν κατακριθή, ως

εδόκει, εξ αφάτου ταπεινώσεως εζήτει την χάριν της απαθείας αρθήνται απ'αυτού· περί ού Ιωάννης ό της Κλίμακος εκπλαγείς έγγραφεν· ότι εισί τινες απαθών απαθέστεροι, ως ο Σύρος εκείνος φησί, και τα εξής» (Περί των επτά σωματικών πράξεων..., Φιλοκαλία, Γ', σελ. 66).

[6] Πιθανόν να υπαινίσσεται το περιστατικό της Εξόδου, όπου ο Φαραώ αντιτίθεται στους Ισραηλίτες, που ζητούν να αποσυρθούν στην έρημο για την εκτέλεσι θρησκευτικών τους καθηκόντων, αποκαλώντας τους αργόσχολους: «Σχολάζετε, σχολασταί έστε· διά τούτο λέγετε· πορευθώμεν, θύσωμεν τώ Θεώ ημών» (ε' 17). Η έν λόγω «σχολή» είναι επαινετή. Όπως το τονίζει και ο Μ. Βασίλειος, «αύτη η σχολή αγαθή τω σχολάζοντι και ωφέλιμος, ησυχίαν εμποιούσα προς την των σωτηρίων διδασμάτων ανάληψιν» (ομιλία είς τον ΜΕ΄ Ψαλμόν).